

GÜRCİSTAN

**İŞLENMEMİŞ TARIM ÜRÜNLERİ SEKTÖRÜ
PAZAR ARAŞTIRMASI RAPORU**

Tarih : Nisan 2025

Raporu Hazırlayan: **Tiflis Ticaret Müşavirliği**

1. Ülke Pazarında Tarım Ürünleri Sektörü

1.1 Sektörde Üretim

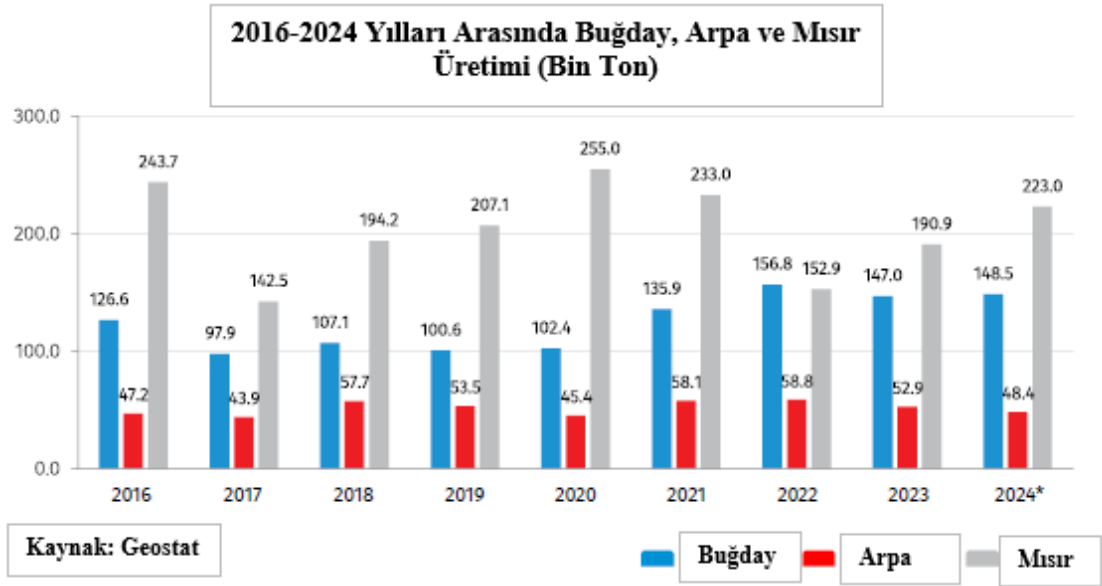
Gürcistan, elverişli iklim ve toprak koşullarıyla, çeşitli meyve ve sebze üretimine olanak sağlayan tarım alanlarına sahiptir. Gürcistan'da 49 toprak çeşidi ve 22 mikro klima bölgesi bulunmakta, bu iklim ve toprak koşulları çok çeşitli meyve ve sebze yetişmesine imkân tanımaktadır. Bununla birlikte, tarım arazilerinin parçalı yapısı büyük çaplı ticari üretimi zorlaştırmaktadır. Ülkedeki tarım arazilerinin %75'inden fazlası 1 hektardan küçüktür. Tarımsal üretimde geleneksel yöntemler kullanılmakta bu da üretimde verimi ve kaliteyi etkilemektedir. Bu faktörler, ülkedeki tarımsal verimliliğin düşük seviyede kalmasına yol açmaktadır. Bu nedenle, Gürcistan'da tarımsal ürün ithalatı, ihracat miktarının üzerinde seyretmektedir. Ülkede kullanılmayan birçok tarım arazisi bulunmaktadır. Bununla birlikte, son dönemde seracılık alanında devlet desteklerinin de katkısıyla yabancı yatırımlar artış göstermektedir.

1.1.1 Hububat Üretimi

Gürcistan'da sınırlı miktarlarda buğday, arpa, çavdar ve mısır üretimi olsa da ülkenin üretimi iç tüketim için yeterli olmadığından ihtiyacı temel olarak ithalat ile karşılanmaktadır. Ülkenin iklim koşulları ve coğrafi yapısının çeşitliliği ürünlerin bölgelere göre farklılaşmasına sebep olmaktadır. Batı Gürcistan'da bulunan Imereti bölgesinin ılıman iklimi mısır üretimi için elverişli koşullar oluşturmaktadır. Bölgede küçük çiftliklerde mısır üretimi yapılmaktadır. Arpa ve çavdar üretimi güney Gürcistan'ın yüksek rakımlı bölgesi Samtskhe-Javakheti bölgesinde yaygın olup Kakheti bölgesinin geniş düz ve verimli arazisinde buğday üretimi yapılmaktadır. Kvemo Kartli bölgesinde yer alan Marneuli ve Gardabani ovaları ile Shida Kartli bölgesi de meyve sebze üretiminin yoğun olduğu bir bölgeler olmakla birlikte verimli ve geniş arazileri ile buğday ve mısır üretimi için de önemli bölgelerdir.

2024 yılı verilerine göre buğday üretimi geçen yılın aynı dönemine göre %1 artış göstererek 148,5 bin ton olarak gerçekleşmiştir. Gürcistan'ın yıllık buğday tüketimi 700 ila 800 bin ton civarındadır.

Arpa üretimi 2024 yılında %8,5 azalarak 48,4 bin olarak gerçekleşmiştir. Ülkede miktar olarak en çok üretilen hububat olan mısırın üretimi ise önceki yıla göre %16,8 artış göstererek 223 bin ton olarak gerçekleşmiştir.

2024 yılında ülkedeki ekili alan 195,7 bin hektara ulaşmış olup bu rakam geçen yılın aynı dönemine göre %4 azalmıştır. Toplam ekili alanların üçte birinde hububat yetiştirilmektedir. Tüm ekili alan içerisinde en büyük paya sahip olan “mısırın” 71,2 bin hektar alanda üretimi yapılmaktadır. Gürcistan'ın iklim koşullarına uygun olan mısırın tercih edilme sebepleri arasında gıda üretiminden hayvan yemine ve endüstriyel kullanıma kadar birçok alanda kullanılması yer almaktadır.

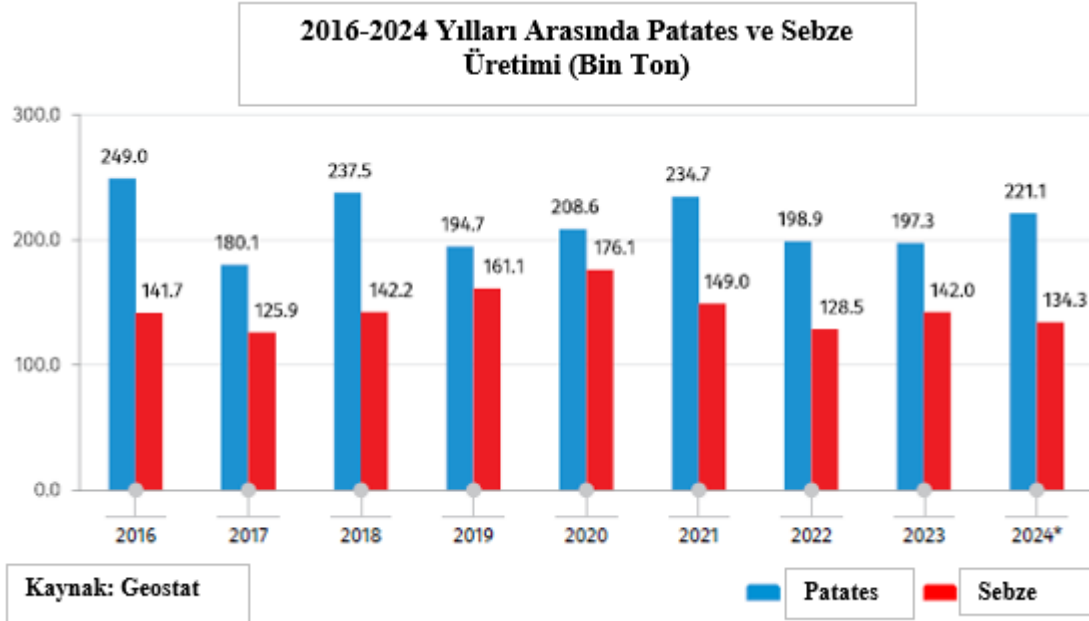
Buğday 54 bin hektar ile tüm ekili alan içerisindeki %27,6 pay ile ikinci sırada yer almaktadır. Arpanın ekili alanı 24,1 bin hektar olup hububatlardan sonra en çok yetiştirilen ürün olan patatesin ekili alanı 14,1 bin hektardır. Yem bitkileri 11,2 bin hektarlık alanda, sebzeler 10,2 bin hektarlık alanda yetiştirilmektedir.

Ülkede hububat üretiminin ilk sırada tercih edilme sebepleri arasında iklim koşulları ve talep faktörünün yanında hububat üretiminin nispeten düşük maliyetleri ile ülkede modern üretim teknolojilerinin yaygın olmaması sebebiyle hububat üretiminin daha az riskli olması sayılabilir.

1.1.2 Sebze ve Meyve Üretimi

Gürcistan'da sebze üretiminin en yoğun olduğu bölgeler Shida Kartli (Orta Gürcistan) ve Kvemo Kartli (Güneydoğu Gürcistan) bölgeleridir. Bu bölgelerde domates, salatalık, biber, patlıcan, lahana, fasulye, soğan, sarımsak üretimi yoğun olarak yapılmaktadır. Ülkenin sebze ihtiyacının büyük bir kısmı bu bölgelerde yapılan üretim ile karşılanmaktadır. Ülkenin en büyük üzüm bağlarının bulunduğu Kakheti bölgesi ise ülkenin şarap üretim merkezi olmakla birlikte geniş ve verimli arazilerinde sebze üretimi de giderek artmaktadır. Bununla birlikte Batı ve Güney Gürcistan'daki önemli merkezler olan Kutaisi, Zestafoni, Zugdidi ve Akhaltsikhe, Akhalkalaki şehirlerinde patates, havuç, lahana, marul, yeşillikler, salatalık, biber üretimi yapılmaktadır.

Ülkede hububattan sonra en çok üretimi yapılan ürün olan patatesin üretimi önceki yıla göre %12,1 artış göstererek 221 bin ton olarak gerçekleşmiştir. 2024 yılında ülkede 134 bin ton sebze üretimi yapılmış olup bu rakam önceki yıla göre %5,4 daha düşüktür.

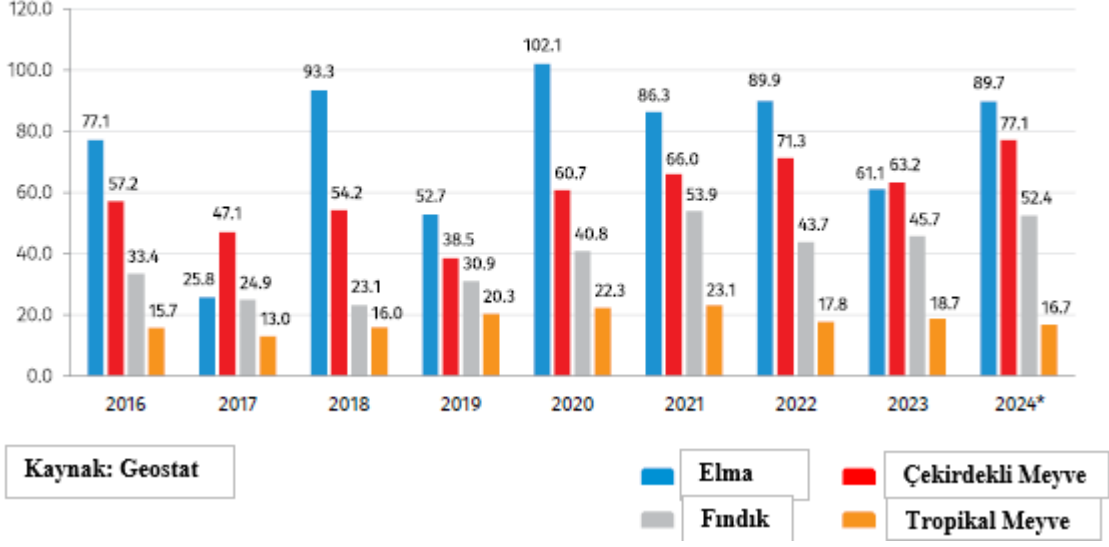

Gürcistan'da üzüm, elma, erik, kayısı, nar, fındık, kivi'nin yanında mandalina, portakal, limon gibi turuncgiller ve incir, ayva, armut, şeftali, dut üretimi yapılmaktadır.

Kakheti bölgesi ülkenin şarap üretim merkezi olup üzüm bağlarının yoğun olarak bulunduğu bölgedir. Ayçiçeği de bölgede yetiştirilen önemli bir üründür. Kivi ve turuncgiller iklim koşullarının uygunluğu sebebiyle Acara bölgesinde yoğun olarak yetiştirilmektedir. Acara bölgesi Samegrelo ve Guria bölgelerinde yetiştirilen fındık aynı zamanda bir ihraç ürünüdür. Kakheti ve Kartli bölgelerinde yetiştirilen erik ve kayısı kuru meyve olarak da değerlendirilmektedir. Elma ise ülkede yaygın olarak yetiştirilmekte ve ihraç edilmektedir.

2024 yılında ülkede 243,6 bin ton meyve üretilmiştir. Bu miktar önceki yılın aynı dönemine göre %25,2 daha fazladır. Aynı dönemde geçen yıla göre %46,8 artış ile 89,7 bin ton elma, armut üretilmiştir. Çekirdekli meyve üretimi 77,1 bin ton (%22 artmış), fındık üretimi 52,4 bin ton (%14,7 artmış), tropik iklim meyvesi üretimi 16,7 bin ton (%10,7 artmış), turuncgil üretimi 55,4 bin ton (%22,7 azalmış) ve yaban meyvesi üretimi 7,7 bin ton (%32,8 artmış) olarak gerçekleşmiştir.

2016-2024 Yılları Arasında Elma, Çekirdekli Meyve, Fındık ve Tropikal İklim Meyvesi Üretimi (Bin Ton)

Üzüm üretimi ülkenin önemli gelir kaynakları arasında yer almakta olup üretilen üzümün bir kısmı iç piyasada tüketilmekte, büyük bir kısmı ise şarap üretiminde kullanılmaktadır. Yaklaşık 500 bin hektarlık alanda üzüm üretimi yapılmaktadır. Gürcistan’da 500’ün üzerinde yerel üzüm çeşidi bulunmakta bunların arasında 40 kadar çeşidi şarap üretiminde ve tüketimde kullanılmaktadır. En bilinen yerel üzüm çeşitleri arasında *Saperavi*, *Rkatsiteli*, *Mtsvane*, *Kisi* yer almaktadır.

Ülkedeki toplam üzüm üretiminin yaklaşık dörtte üçü Kakheti bölgesinde yapılmaktadır. Gürcistan’daki üzüm bağlarının yaklaşık %73’ü bu bölgede bulunmaktadır. 2023 yılındaki toplam üzüm üretiminin %79’u bu bölgeden hasat edilmiştir. Imereti bölgesinde toplam üzüm üretiminin %10’u Racha-Lechkhumi and Kvemo-Svaneti bölgesinde ise %2’si gerçekleştirilmektedir. 2024 yılında bir önceki yıla göre yüzde 45,7 artışla toplam 321,5 bin ton üzüm üretilmiştir.

Şarap ülkenin en büyük ihrac kalemlerinden biridir. Gürcistan 2024 yılında 94 bin ton (275 milyon ABD Doları) taze üzüm şarabı ihracatı gerçekleştirmiştir. Gürcistan’da geleneksel bir şarap üretim tekniği olan *qvevri* yöntemi ile yapılan şaraplar UNESCO Somut Olmayan Kültürel Miras listesine alınmıştır.

1.2 İlgili Sektörde Üretici Yerli Firmalara ve Üretici Birlikleri/Derneklerine İlişkin Bilgiler

Sektörde üretim yapan yerli firma bilgilerine, üretici kuruluş ve derneklerin bilgilerine Yell.ge (Gürcistan Sarı Sayfalar) web sitesinden sektör seçilerek ulaşılabilmektedir. Bia.ge web sitesi de tarımsal üretim yapan yerel firma listelerine ve firma profillerine yer veren sektör seçimi yaparak listelemeye izin veren bir kaynaktır.

Sektörde büyük çaplı üretim yapan başlıca tarım işletmelerine aşağıda yer verilmektedir;

Nikora Grup: Et, yarı mamul ürünler, balık/deniz ürünleri, süt ürünleri vb. üretim ve işleme tesisleri bulunan firmanın kendi adında yaygın bir perakende zinciri bulunmaktadır.

Kula: Gıda üretim ve işleme alanında faaliyet gösteren firma pazardaki en büyük üreticilerden biridir. Büyük meyve bahçeleri ve tarlaları bulunan firma tanınmış konserve ve meyve suyu üretim tesisleri için meyve ve sebze üretimi yapmaktadır.

Agrohub: Ülkedeki en büyük perakende zincirlerinden birine sahip olan firmanın aynı zamanda tarımsal üretim çiftlikleri (hayvancılık, kümes hayvanları, sebze) ve işleme tesisleri de bulunmaktadır.

Margebeli Holding: Tarımsal üretim ve işleme firmaları bulunan holdingin Marneuli Food Factory isimli firması gıda işleme, Marneuli Agro firması ise tarımsal üretim alanında faaliyet göstermektedir. Ayrıca Nabeghlavi maden suyu markasının da sahibidir.

Adjara Group: Otelcilik yatırımlarıyla bilinen firmanın Udabno firmasının kendi tarımsal arazilerindeki seralarında organik sebze ve yeşillik üretimleri bulunmaktadır.

Geofruit: Meyve ve sebze üreticisi ve ihracatçısı firma küçük çiftçilerle ortak çalışmaktadır.

Royal Berry: Firma yaban mersini gibi katma değeri yüksek ürünlerin üretiminde uzmanlaşmıştır.

Gürcistan'daki önemli tarım üreticisi dernekleri aşağıda sıralanmaktadır;

Gürcü Çiftçiler Derneği (GFA): 2012 yılında kurulan Dernek Gürcistan'daki bireysel çiftçi, kooperatif ve tarımsal işletmeleri bir araya getiren bir çatı kuruluştur. Derneğin 5.000'in üzerinde üyesi bulunmaktadır.

Gürcistan Tarım İşletmeleri Derneği (GABA): Dernek Gürcistan'daki tarım işletmeciliği sektörünün gelişimini desteklemek için çalışmaktadır.

Elkana Biyolojik Tarım Derneği: Organik tarım yapan çiftçileri bir araya getiren Derneğin 900 kadar üyesi bulunmaktadır.

Gürcü Çayı Derneği: Gürcistan'daki çay endüstrisini geliştirmek için kurulan Dernek üreticilerini ve çay işleyen işletmeleri bir araya getirmektedir.

Gürcistan Fındık Yetiştiricileri Derneği (HGAG): Dernek fındık yetiştiricilerinin kalite, verimlilik ve uluslararası pazarlara erişimini iyileştirmeleri için özel olarak destekler sağlamaktadır.

Gürcü Şarap Derneği: Ülkedeki şarap üreticilerini temsil eden Dernek Gürcü şarabının tanıtımı için çalışmaktadır.

Kırsal Kalkınma Ajansı (RDA): Bir devlet kuruluşu olan Ajans Gürcistan Çevre Koruma ve Tarım Bakanlığı'nın hibe ve teknik yardım programlarını ve projelerini uygulamaktadır.

1.3 İşlenmemiş Tarım Ürünleri Sektöründe Perakende ve Toptan Satışlara İlişkin Bilgi

Yerel pazarlar tüketiciyi birinci elden üreticiyle buluşturan özellikle küçük üreticilerin tercih ettiği, ülkede en yaygın olarak kullanılan perakende satış şeklidir. Gürcistan'da büyük şehirlerde birden fazla olmak üzere her şehirde yerel pazarlar bulunmaktadır. Başkent

Tiflis'teki en büyük yerel pazarlar "Samgori", "Dezerter", "Navtlughi" "Gldani" pazarlarıdır. Ayrıca, Gürcistan'da çok yaygın olan küçük manavlar yerel üreticilerden tedarik ettikleri sebze ve meyvelerin satışını yapmaktadır.

Büyük üretici firmalar toptancı firmalara dağıtıcılara satış yapmakta, dağıtıcı ve toptancı firmalar ise büyük otel, restoran ve market zincirlerine ürün tedariki gerçekleştirmektedir. Ülkedeki başlıca büyük perakende market zincirleri Carrefour, Goodwill, Nikora, Ori Nabijii, Spar, Fresco, Magniti'dir.

Süper market zincirleri toptancı ve dağıtıcı firmalardan ürün tedarik etmekle birlikte, çoğunlukla ithal ürün tercih etmektedir.

Az sayıda olmakla birlikte, online satış yapan, küçük yerel üreticilerden tedarik ettikleri ürünleri son tüketiciye teslimat lojistiğini de üstlenerek ulaştıran firmalar da bulunmaktadır. (*soplidan.ge*)

2. Ülkenin Sektörde Dış Ticareti

2.1 İşlenmemiş Tarım Ürünleri Sektöründe Ülkenin En Fazla İthalat Gerçekleştirdiği İlk 10 Ülke

	Ülke Adı	İthalat Değeri (\$)	Oran (%) (İthalat Değeri/Toplam İthalat)
1	Rusya	146,323,570	30%
2	Türkiye	90,012,960	19%
3	Ekvador	40,277,530	8%
4	Amerika Birleşik Devletleri	23,900,100	5%
5	Hollanda	17,494,490	4%
6	Özbekistan	17,433,090	4%
7	İtalya	13,995,740	3%
8	İran	11,942,310	2%
9	Endonezya	11,303,940	2%
10	Ermenistan	10,787,170	2%

2.2 İşlenmemiş Tarım Ürünleri Sektöründe Ülkenin En Fazla İhracat Gerçekleştirdiği İlk 10 Ülke

	Ülke Adı	İhracat Değeri (\$)	Oran (%) (İhracat Değeri/Toplam İhracat)
1	Rusya	113,957,070	35%
2	Ermenistan	36,841,540	11%
3	Çin	30,166,100	9%

4	Almanya	19,354,450	6%
5	İtalya	18,642,560	6%
6	İspanya	14,765,490	5%
7	Fransa	9,915,120	3%
8	Ukrayna	7,716,560	2%
9	Türkiye	6,193,600	2%
10	İran	6,172,050	2%

2.3 İşlenmemiş Tarım Ürünleri Sektöründe Ülkenin Altılı Tarife Bazında En Fazla İthalat Yaptığı Ürünler (10 ürün)

Gümrük Tarife Kodu (6 Basamaklı)	Ürün Adı	İthalat Değeri (\$)	Türkiye'den İthalatı (\$)	Türkiye'den İthalatının Payı (%)
100199	Buğday ve karışımı (durum buğdayı ve tohumluk hariç)	76,008,330	0	0,0%
080390	Muzlar (taze veya kuru)	38,454,260	124.200	0,3%
080251	Antep fıstığı (kabuklu)	23,867,520	2,302,430	9,6%
090111	Kavrulmamış kahve	19,784,010	22,000	0,1%
110100	Buğday veya karışım unu	18,539,190	1,072,920	5,8%
070200	Domates (taze veya soğuk)	17,106,830	16,692,520	97,6%
060220	Canlı Bitkiler (Meyve veya sert kabuklu ağaçlar, çalılar)	14,435,670	4,601,700	31,9%
080232	Ceviz (kabuksuz, taze veya kuru)	13,661,330	148,230	1,1%
070310	Soğanlar ve şalotlar (taze/soğutulmuş)	9,083,648	389,800	4,29%
071333	Adi Fasulye; Tohumluk Olanlar Dahil	7,806,377	196,000	2,51%

2.4 İşlenmemiş Tarım Ürünleri Sektöründe Ülkenin Altılı Tarife Bazında En Fazla İhracat Yaptığı Ürünler (10 ürün)

Ürün Adı	Tarife Pozisyonu (6 Basamaklı)	İhracat Değeri (\$)	Türkiye'ye İhracatı (\$)	Türkiye'ye İhracatının Payı (%)
Fındık (kabuksuz, taze veya kuru)	080222	89,428,110	1,576,740	1,8%
Baharatlar (çeşitli, 0910 kodu altında)	091099	36,474,680	538,170	1,5%
Mandalina, tangerin ve satsuma (clementine hariç, taze veya kuru)	080521	28,464,990	0	0,0%
Turna yemişi, yaban mersini ve benzeri meyveler (taze)	081040	28,207,000	60,060	0,2%
Şeftali ve nektarin (taze)	080930	27,860,690	6,290	0,0%
Fındık (kabuklu, taze veya kuru)	080221	11,264,600	0	0,0%
Un ve öğütülmüş ürünler (8. bölüm ürünlerinden)	110630	9,294,710	1,528,060	16,4%
Patates (tohumluk hariç, taze veya soğuk)	070190	7,561,670	0	0,0%
Elma (taze)	080810	5,872,800	13,270	0,2%
Trabzon hurması (taze)	081070	5,597,430	0	0,0%

3. Sektörde Ülkemizden İhracat (Değer)

3.1 Sektörde Ülkemizin Ülkeye İhracatı (\$)

	Gümrük Tarife Kodu (6 Basamaklı)	Ürün Adı	2020	2021	2022	2023	2024
1	070200	Domates (taze veya soğuk)	4,908,610	5,726,480	7,017,100	10,672,250	16,692,520
2	070930	Patlıcan (taze veya soğuk)	1,582,310	2,268,450	3,487,190	4,756,090	6,743,800
3	080521	Mandalina, tangerin ve satsuma (clementine hariç, taze veya kuru)	4,348,740	4,767,340	4,796,290	7,035,490	6,138,580
4	080510	Portakal (taze veya kuru)	1,750,400	3,447,930	4,229,610	3,491,350	4,601,700
5	070700	Salatalık ve kornişon (taze veya soğuk)	206,440	395,150	743,580	1,012,600	4,098,240
6	060290	Canlı bitkiler (çeşitli türler, 0602 kodu altında)	1,045,840	1,006,850	1,183,360	1,458,180	4,091,590
7	060220	Meyve veya sert kabuklu ağaç fidanları (aşıllı veya aşısız)	2,327,270	2,712,340	3,832,550	5,146,120	3,626,040

8	070310	Soğan ve arpacık soğanı (taze veya soğuk)	3,034,140	4,143,450	6,002,650	5,747,220	3,559,930
9	100510	Mısır tohumu	187,250	126,460	139,620	529,270	3,454,400
10	070960	Biber türleri (capsicum ve pimenta cinsleri, taze veya soğuk)	5,657,480	3,151,290	5,151,450	4,152,470	2,746,810
	TOPLAM		25,048,480	27,745,740	36,583,400	44,001,040	55,753,610

4. Sektörde İhracat Yoluyla Pazara Giriş

4.1 Sektör İçin Hedef Bölgeler/Şehirler/Eyaletler

Gürcistan'da nüfus ülkenin üç büyük kentinde yoğunlaşmaktadır. 1,3 milyon ile nüfusu en kalabalık olan başkent Tiflis'in arkasından Batum şehri gelmekte, onu eski başkent Kutaisi şehri takip etmektedir. Üç kentin toplam nüfusu ülkenin toplam nüfusunun yaklaşık %45'ini oluşturmaktadır. Ülkenin en kalabalık nüfusa sahip şehirleri tüketimin de en yüksek olduğu bölgelerdir.

Başkent Tiflis en büyük yerel pazarlara sahip olmasının yanında, toptancıların ve dağıtım firmalarının da merkezi konumundadır. Batum şehri ise turist mevsiminde artan nüfusu ile çok sayıda otel zincirine ev sahipliği yapmaktadır. Bu bakımdan, Tiflis ve Batum şehirleri sektör için en önemli merkezlerdir.

4.2 Sektörde Önde Gelen Firmalar ve Pazarın Yapısı

4.2.1 İlgili Oda/Birlik/Dernek/STKlar ve İletişim Bilgileri

Sektörde üretim yapan yerli firma bilgilerine, üretici kuruluş ve derneklerin bilgilerine Gürcistan Sarı Sayfalar (yell.ge) web sitesinden sektör seçilerek ulaşılabilir. Bia.ge web sitesi de tarımsal üretim yapan yerli firma listelerine ve firma profillerine yer veren, sektör seçimi yaparak listelemeye izin veren bir kaynaktır.

4.2.2 İthalatçı Firma Bilgisi Alınabilecek Açık Kaynaklar

Enterprise Georgia: Gürcistan Ekonomi ve Sürdürülebilir Kalkınma Bakanlığı'na bağlı Ajans ihracatın geliştirilmesi ve yatırımların artırılması için çalışmaktadır. Ajansın web sitesinde ithalatçı firmalar da dâhil olmak üzere yerli firmaların bilgileri bulunmaktadır. (enterprise.gov.ge)

Gürcistan Sarı Sayfalar (Yell.ge): Yerel üretici, ithalatçı şirket adres ve iletişim bilgilerine sektör seçimi yaparak ulaşılabilen bir rehberdir. (<https://www.yell.ge/>)

Bia.ge: Sektörlere göre arama yapılabilen, üretici, ithalatçı yerel firma adres ve iletişim bilgilerini içeren bir rehberdir. (<https://www.bia.ge/>)

4.3 Sektörün İthalatında Zorunlu Belgeler

Gürcistan’a tarım ürünleri ithalatı sırasında talep edilen belgeler CMR, fatura, beyanname ve bitki sağlığı sertifikasıdır. Ayrıca bitkisel kökenli ve bitki sağlığı kontrolüne tabi ürünler için ithalat izni alınması gerekmektedir.

Bitkisel kökenli ve bitki sağlığı kontrolüne tabi ürünler için verilen ithalat izni, Ulusal Gıda Ajansı (*LEPL Food Agency*) tarafından verilmekte ve 6 süreyle geçerli olmaktadır. İzne tabi tarımsal ürün listesine <https://infohub.rs.ge/ka/workspace/document/c37cb5c2-8710-477a-a031-da70f5c8d4b7> adresinden ulaşılabilir. İzin başvurusu ve izin alınması yalnızca elektronik olarak mümkün olmaktadır.

Gürcistan mevzuatına göre, “Bitkisel kökenli ve bitki sağlığı kontrolüne tabi ürünler” için ihracatçı ülkenin vermiş olduğu bitki sağlığı sertifikası talep edilmekte, özel durumlarda laboratuvar analiz raporu da istenebilmektedir. Bitki sağlığı sertifikası talep edilen ürün listesine <https://infohub.rs.ge/ka/workspace/document/7a464792-d02c-4c14-8011-697f3feabb2e> adresinden ulaşılması mümkündür.

4.4 Sektörde sevk öncesi inceleme zorunluluğu var mıdır? Varsa yetkilendirilmiş gözetim şirketleri hangileridir?

Ülkeye ithal edilen sektör ürünleri için sevk öncesi inceleme uygulaması yoktur. Ciddi bir şüphe üzerine yapılacak inceleme ve denetimler (fitosanitar kontrol) sadece Gürcistan Tarım Bakanlığı Gıda Ajansı tarafından gerçekleştirilmektedir. Ürün incelemesi ülkeye giriş kapılarında bulunan laboratuvarlarda Tarım Bakanlığı Ulusal Gıda Ajansı yetkilileri tarafından yapılmaktadır.

4.5 Sektördeki Önemli Fuarlar ve Tarihleri

Agro Food Drink Tech Expo: Her yıl genellikle Kasım ayında Tiflis’te düzenlenen fuar tarım, gıda, içecek ve ambalaj teknolojileri alanında Kafkasya bölgesindeki en büyük fuarlardan birisidir. Tarım makineleri, gübreler, tohum ve fide malzemeleri, gıda üretimi ve işleme, ambalaj ekipmanları, içecekler (alkollü ve alkolsüz) ve soğutma teknolojileri sektöründen firmaların yer aldığı fuara ülkemizden milli katılım gerçekleştirilmemektedir.

Winexpo Georgia: Her yıl düzenlenen fuar şarap sanayisine yönelik olup Gürcü şarapları ve içkileri, şarap turizmi, bağ yönetimi, şarap yapım teknolojisi firmaları katılım sağlamaktadır.

4.6 Sektörde İhale Yayımlayan Kamu Kurumları ile İlgili Bilgiler

Gürcistan’da kamu ihalelerini yönetmek ve duyurmaktan sorumlu kuruluş Devlet İhale Ajansı’dır (SPA). Tüm devlet kurumları, yerel belediyeler ve kamu iktisadi teşebbüsleri satın alma ihtiyaçları için bu sistemi kullanmak zorundadır. (<https://procurement.gov.ge/en/>)

4.7 STA/Tercihli Ticaret Anlaşmaları Hakkında Bilgi

Gürcistan, BDT ülkeleri, Türkiye, EFTA, AB, Çin ve BAE ile serbest ticaret anlaşmalarına sahiptir. Ayrıca Japonya, Kanada, ABD tarafından Genelleştirilmiş Tercihler Sistemi kapsamında avantajı sahiptir. (<https://www.economy.ge/?page=ecopolitic&s=12&lang=en>)

Bunların yanında, Güney Kore ile serbest ticaret anlaşması müzakereleri devam etmekte, Hindistan ve İsrail ile serbest ticaret anlaşmaları için fizibilite çalışmaları devam etmektedir.

Ülkemiz ile Gürcistan arasında imzalanan STA 1 Kasım 2008’de yürürlüğe girmiştir. Anlaşma kapsamında sanayi ürünleri bakımından gümrük vergileri ile eş etkili vergiler karşılıklı olarak sıfırlanmıştır. Tarım ürünlerinde ise Gürcistan önemli sayıda üründe vergilerini sıfırlarken, Türkiye bazı ürünlerde tarife kontenjanları çerçevesinde pazara giriş kolaylıkları sağlamıştır.

Gürcistan bazı tarım ürünlerini STA kapsamı dışında bırakmış ve bu ürünler için gümrük vergisi uygulamaya devam etmektedir. Bu ürünlerin listesine <chrome-extension://efaidnbmnnnibpcajpcgclefindmkaj/https://ticaret.gov.tr/data/5bfbfa5e13b8762fa4955cad/G%C3%BCrcistanSTATar%C4%B1mListe.pdf> adresinden ulaşılabilir.

Ülkemiz, Gürcistan ve Avrupa Birliği ile çapraz menşe kümülasyonu 2021 yılında yürürlüğe girmiştir.

4.8 Tercihli Tarifeden Yararlanmak İçin Gereken Belgeler

Ülkemiz ile Gürcistan arasında mevcut STA kapsamında tarım ürünleri ithalatında muafiyetlerden yararlanılabilmesi için EUR-1 belgesi gerekmektedir.

4.9 Etiketleme ve Ambalajlama

İşlenmemiş tarım ürünleri sektöründe ürünler genellikle kasalar vasıtasıyla taşınmakta ve paketsiz olarak son kullanıcının satışına sunulmaktadır. Bu sebeple sektöre özel bir etiketleme ve ambalajlama zorunluluğu bulunmamakla birlikte üreticiler ürünün özelliğine göre ürünü taze tutmak ve taşımayı kolaylaştırmak için farklı taşıma malzemeleri tercih etmektedir. Bununla birlikte, ülkeye ithal edilen paketli ürünlerde Gürcüce ürün içeriğini gösteren etiket zorunluluğu bulunmaktadır. Uygulamayı Gürcistan Ekonomi ve Sürdürülebilir Kalkınma Bakanlığı bünyesinde yer alan Piyasa Denetleme (msa.gov.ge/eng) denetlemektedir.

4.10 Lojistik

İşlenmemiş tarım ürünlerinin ülkeye nakliyesinde en çok tercih edilen taşıma türü karayoludur. Özellikle ülkemizden Gürcistan’a gerçekleştirilen ithalatta yakın konumda olmanın avantajı ile ürünlerin karayoluyla genellikle Batum-Sarp sınır kapısından ülkeye giriş tercih edilmektedir. Ürünün mahiyetine göre soğuk zincir taşımacılığı da tercih edilebilmektedir. Bir nakliye aracının Akdeniz ya da Marmara bölgesinden Gürcistan’a ulaşması gümrüklerdeki bekleme süresi hariç olmak üzere en fazla 2 gün sürmektedir.

4.11 Dağıtım Kanalları

Küçük üreticiler için en yaygın kullanılan dağıtım ağı geleneksel açık pazarlardır. Gürcistan'ın tüm şehirlerinde yerel açık pazarlar bulunmaktadır. Başkent Tiflis'in en büyük yerel pazarları Samgori, Dezerter ve Navtlugi pazarlarıdır. Bu pazarlarda yerel ve ithal olmak üzere çok çeşitli tarım ürünlerinin satışı yapılmaktadır.

Bunun yanında, büyük üretici firmalar toptancı firmalara ve dağıtıcılara satış yapmaktadır.

Süper market zincirleri toptancı ve dağıtıcı firmalardan ürün tedarik etmekle birlikte çoğunlukla ithal ürün tercih etmektedir.

4.12 Sektörde Vergiler

Ülkede tarım ürünleri için ÖTV uygulanmamaktadır. İthal edilen tüm ürünler için KDV %18'dir. Gümrük vergisi oranları %12, %5 ve %0 şeklinde uygulanmaktadır. %12 oranında gümrük vergisi uygulanan ürünler ülkede üretimi olan ve korunması istenen sektörleri kapsamaktadır. %5 oranında gümrük vergisi bir kısım alkollü içeceklerde uygulanmaktadır. İthalinin zorlaştırılması istenmeyen, ülkenin ihtiyaç duyduğu, yerli sanayi için de tehdit oluşturmayan ürünlerde ise %0 oranında gümrük vergisi uygulanmaktadır. Ayrıca bazı ülkeler ile yapılan STA anlaşmaları gereğince ülkeye ithal edilen ürünler için serbest dolaşım belgesi (EUR 1) bulundurulduğu takdirde gümrük vergilerinden muafiyet sağlanmaktadır.

Gürcistan tarafından uygulanan gümrük vergileri ve KDV oranlarının bilgisine HS kodlar ile <https://www.rs.ge/CommodityCodes-en?cat=1&tab=1> adresinden İngilizce ve Gürcüce dillerinde ulaşılmaktadır.

4.13 Sektöre Yönelik ve Genel Tarife Dışı Engeller

Sektörde zaman zaman ürün çeşidine göre ekim ve hasat dönemlerinde patates, domates gibi tarım ürünlerine gümrük kapılarında gerçekleştirilen kontrollerde “zararlı haşerelerin bulunması” sebebiyle ürünlerin geri çevrilmesi gibi uygulamalara rastlanmaktadır.

Bunun dışında, 2023 yılından itibaren yerli buğday üreticisini korumak amaçlı buğday unu ithalatı için geçici gümrük vergisi uygulanmaya başlamıştır. Bahse konu vergi 2025 yılında süresi uzatılmış ve miktarı da artırılmıştır. Son düzenlemeyle ülkeye buğday unu ithalatında ton başına 300 GEL gümrük vergisi uygulanmaktadır.

5. Yararlı Adresler

Çevre Koruma ve Tarım Bakanlığına ait Destek kuruluşu Kırsal Kalkınma Ajansı (Rural Development Agency) ve tarımsal destekler hakkında bilgi alınabilecek web sitesi: www.rda.gov.ge